

EBENEZER EN RALPH ERSKINE
EN JAMES FISHER

HET VERBOND DER GENADE

VERKLARING VAN HET „KORT BEGRIP”
DER WESTMINSTER SYNODE, IN 1753 OP
LAST DER SCHOTSCHER SYNODE
OPGESTELD

IN HET NEDERLANDSCH UITGEGEVEN DOOR

Ds. G. H. KERSTEN
TE ROTTERDAM

1948

N.V. UITGEVERIJ „DE BANIER” — UTRECHT

Den lezer heil!

Sinds geruimen tijd is in Nederland door sommigen de leer verbreid dat er *drie* verbonden zijn in betrekking *den eeuwigen staat* des menschen, n.l.: het Verbond der Verlossing (of den Raad des Vredes); het Verbond der Werken en het Genadeverbond¹⁾. Vooral sinds W. Heyns²⁾ in diens „Gereformeerde Geloofsleer” stelde, dat het Verbond der Genade in *aard en wezen* onderscheiden is van het Verbond der Verlossing en het Genade-Verbond niet staat „onder de beheersching der verkiezing”, is de drie-verbonden-leer sterker gedreven.

In De Saambinder heb ik deze, van wat de oude Gereformeerden steeds op grond van Gods Woord hebben voorgestaan afwijkende stelling een „*Verbonds-ontzenuwende* leer genoemd, waardoor de strijd tegen ons ontketend werd door De Wekker, het blad der Christelijk-Gereformeerde Kerk. In die kerk toch omhelzen, ja drijven velen de genoemde drie-verbonden-leer. Zelfs werd verklaard, dat dit altijd de leer dier kerk geweest is. Later trad o.m. Ds. Woelderink, Ned. Herv. predikant te Ouderkerk aan den IJssel, als kampioen voor de nieuwe verbondsbeschouwing op. Intusschen had de Generale Synode der Gereformeerde Gemeenten zich tegen deze leer uitgesproken.

Toch houden velen in ons land aan die onschriftuurlijke voorstelling vast. Niet alleen *het geestelijk*, maar geheel het *natuurlijk zaad van Abraham* wordt door hen gerekend in het Verbond der Genade te zijn en aan dat *natuurlijk* zaad worden de beloften Gods toegeëigend. Op die beloften hebben zij dan te *pleiten* en deze zullen aan hen vervuld worden „in den weg van gehoorzaamheid”. Hoe dan een uiterlijk lidmaat der kerk,

¹⁾ Het Verbond der Algemeene Genade, opgericht met Noach en al diens nakomelingen, ja met alle levende ziel van het gevogelte, van het vee en van alle gedierte der aarde en dat inhield, dat niet meer alle vleesch door de wateren des vloedts zal worden uitgeroeid, blijft hier dus buiten beschouwing (Gen. 9 : 8—17).

²⁾ Heyns was hoogleeraar aan de Theol. School en Calvin Colledge te Apeldoorn, Mich. N.A. Zijn geloofsleer werd in het Nederlandsch uitgedrukt door Dr. H. Bouwman te Kampen.

die dood is door de zonden en de misdaden „gehoorzaamheid” te betrachten heeft en pleiten en gelooven en zich bekeeren moet, blijft een raadsel.

Men beroept zich gaarne op het Formulier van den heiligen doop, dat in het *derde* gedeelte zegt: „Overmits dat in alle verbonden twee deelen begrepen zijn, zoo worden wij ook wederom van God door den doop vermaand en verplicht tot een *nieuwe gehoorzaamheid*”. Maar eer dit Formulier van die nieuwe gehoorzaamheid handelt, heeft het gezegd, dat wij met onze kinderen in zonden ontvangen en geboren en daarom kinderen des toorns zijn, zoodat wij in het Rijk Gods niet mogen komen, *tenzij wij van nieuws geboren worden*. Zonder wedergeboorte staan wij en onze kinderen dus *buiten het Rijk Gods* of met andere woorden *buiten het Verbond der Genade*. Men stapt maar al te zeer hierover heen. Al is er een *uiterlijke betrekking* tot het verbond, gelijk weleer geheel Israël daardoor van de heidenen onderscheiden en boven hen bevoorrecht was, in het verbond zijn alleen degenen, die wedergeboren zijn en van een nieuwe gehoorzaamheid is dan ook geen sprake, tenzij wij door de krachtadige, hartvernieuwende werking des Heiligen Geestes een nieuw leven zijn deelachtig geworden.

Als dan ook God de Vader in den doop betuigt en verzegelt, dat Hij *met ons een eeuwig Verbond der Genade opricht* (dat dus onverbrekkelijk is) en ons tot Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt, dan kan dit nimmer verstaan worden van al Abrahams natuurlijk zaad. God Zelf sloot Ismaël uit en sprak: „Want in Izak zal uw zaad genoemd worden” en in Gal. 3 : 29 getuigt de Heilige Geest „*Indien gij Christi zijt, zoo zijt gij Abrahams kinderen en naar de belofte erfgenamen.*” Ook in Galaten 4 maakt de apostel Paulus scheiding in het natuurlijk zaad van Abraham; onderscheidt hij den zoon uit de dienstmaagd van dien uit de vrije en kent hij de belofte alleen toe aan de kinderen der vrije, die als Gods *uitverkorenen* in den tijd wedergeboren worden. Met hen richt de Vader het verbond op.

Niet minder geldt de verzegeling des Zoons, dat Hij ons wascht in Zijn bloed van al onze zonden en ons in de gemeenschap Zijns doods en wederopstanding inlijft, zoodat wij rechtvaardig voor God gerekend worden, alleen de gegegebenen des *Vaders aan Hem*. En ook de verzekering des Heiligen Geestes, dat Hij bij ons wonen en ons tot lidmaten Christi heiligen wil, ons toe-eigenende wat wij in Christus hebben, is voor de *uitverko-*

renen alleen. De volvoering van Gods souvereinen, eeuwigen en onveranderlijken wil, hangt toch niet af van iets, dat de mensch doen of laten zal en dus ook niet van ons geloof of van onze gehoorzaamheid. Het Formulier van den doop zegt dan ook met ronde woorden, dat de Heilige Geest in het sacrament de gemeenschap aan Christus en de vernieuwing des levens verzekert: „totdat wij eindelijk onder de gemeente *der uitverkorenen* in het eeuwige leven onbevlekt zullen gesteld worden.” Trouwens, wie „hebben” de verzoening met God in Christus dan alleen degenen, die in Hem verkoren en van den Vader aan Hem gegeven zijn. Die en die alleen zijn met Hem gezet in den hemel en niet al het natuurlijke zaad in Abraham. Vader, Zoon en Heilige Geest verzekeren in den doop de weldaden aan degenen, met wie God van eeuwigheid in Christus het Verbond gesloten heeft. Want toch, gelijk in elk verbond *twee partijen* zijn, zoo ook in het Verbond der Genade. Aan de zijde Gods was het God Drieëenig, handelend in den Persoon des Vaders en aan de zijde des menschen was Christus de tweede partij, als des Vaders *Uitverkorene* (Luc. 23 : 35). Hij was en is en blijft de eeuwige Zone Gods, maar in de Verbondssluiting wordt Hij niet aangemerkt als de Tweede Persoon in het Wezen Gods, doch *als des Vaders Knecht* (Jes. 42 : 1). Onder de drie Goddelijke Personen zijn geen partijen te stellen en is, zoomin er een Eerste of Laatste is, geen Meeste of Minste. Daarom heeft de Vader, als eerste Persoon, dan ook van den Zoon *als de Tweede Persoon aangemerkt* niets te eischen. Doch *als de Knecht des Vaders*, onderwierp de Zoon Zich de eischen in de sluiting des verbonds Hem gesteld. Hoe klaar vloeit daaruit voort, dat het Verbond der Genade, gelijk deze zaken in de vragen 20—25 van de hier volgende verklaring voorgesteld worden, gesloten is van alle eeuwigheid met Christus, als de tweede (of laatste) Adam en in Hem *met al de uitverkorenen*, als Zijn zaad. En waarom is Hij de tweede Adam genoemd? „Omdat, gelijk de eerste Adam het verbondshoofd was van al zijn natuurlijke nakomelingen in het Verbond der Werken, Christus alzoo is de laatste Adam, omdat Hij *het Verbondshoofd is van Zijn geestelijk zaad* in het Verbond der Genade.” Paulus noemt deswege in Rom. 5, waarin hij de beide Verbondshoofden tegenover elkander stelt, Adam een voorbeeld Desgenen, Die komen zou (Rom. 5 : 14). Niet al het natuurlijk, maar alleen het geestelijk zaad van Abraham is in het Verbond be-

grepen in hun Hoofd Christus van eeuwigheid en zij worden *zonder eenige voorwaarde* in den tijd van Gods welbehagen in het verbond dadelijk ingelijfd; zelfs het geloof is geen voorwaarde (zie vr. 72). Al de voorwaarden van het Verbond der Genade zijn door Christus volkomen voldaan; indien nog aan eenige, al was het de kleinste voorwaarde door ons moest voldaan worden, ware het geen Genadeverbond¹⁾. Tusschen het Verbond der Verlossing (of de Raad des Vredes) en het Genadeverbond, terstond na den val opgericht, is dus *geen wezenlijk onderscheid*.

Zij, die drie verbonden leeren, komen hiermede in flagranten strijd. Zij verloochnen Christus als het representeerend *Verbondshoofd* en hebben dus een Genadeverbond zonder hoofd; zij laten het verbond opgaan in een *aanbieding van de zaligheid* onder voorwaarde van geloof en bekeering, die echter weldaden uit het verbond zijn en geen voorwaarden; zij *scheiden* het Verbond der Verlossing van het Verbond der Genade en berooven dit laatste dus van zijn onwankelbaren grond; zij kennen de beloften van het Genadeverbond toe aan Abrahams *natuurlijk* zaad, aan allen die onder het Evangelie leven. Een ieder, die deze zaken overdenkt kan bevatten van welk een groot gevaar de drie-verbonden-leer is en hoe zij dreigt vele zielen voor de eeuwigheid te misleiden en de kerk van haar fundament af te stooten.

Dr. C. Steenblok heeft den jongsten tijd in De Saambinder de uitspraken van tal van de beste onzer oude theologen aangehaald, ten bewijze dat de Gereformeerden niet anders geleerd hebben, dan dat Christus Hoofd is van het Genadeverbond, representeerend daarin Zijn uitverkorenen. Het verbond is dan ook onverbrekkelijk, dewijl het als het Goddelijk Testament vast is in den dood des Testamentmakers. Hoewel nu elk, die in eenige betrekking tot het Verbond gesteld wordt en niet tot bekeering komt voor Gods rechterstoel, verantwoordelijk zal gesteld worden en niet alleen om zijn ongelooft, maar om al zijn (erf- en dadelijke) zonden zal veroordeeld worden, worden alleen Gods uitverkorenen met het geloof begiftigd en in het Verbond ingelijfd, welke inlijving in de Schrift een „oprichten” van het verbond genoemd wordt. De uitverkorenen alleen en

¹⁾ Men leze hierover ook de kostelijke verhandeling van het Verbond der Genade door Justus Vermeer. Ook o.m. Comrie Catech. en Examen van Tolerantie.

zij alleen ontvangen de weldaden des Verbonds, door Christus verworven.

Degenen, die drie verbonden leeren, meenen, hoewel geheel ten onrechte, zich op enkele getuigenissen van beroemde godgeleerden te kunnen beroepen, om hun nieuwe leer te staven. Zoo spreekt men o.m. van de Erskines, wier geschriften algemeen onder ons volk bekend en geliefd zijn.

Dit deed mij besluiten een gedeelte der verklaring van het „Kort Begrip” van den Westminsterschen Catechismus, in 1648 opgesteld, ter perse te geven. Beide, de Catechismus en het „Kort Begrip” werden door de kerk van Schotland nog in hetzelfde jaar 1648 onder haar Belijdenisschriften opgenomen. De Schotsche Synode oordeelde het wenschelijk om een uitgebreide verklaring van het „Kort Begrip” het licht te doen zien en benoemde voor het opstellen van die verklaring de gebroeders: *Ralph* en *Ebenezer Erskine* en *James Fischer*. In 1753 werd die verklaring uitgegeven en in 1849 voor de 22ste maal herdrukt; wel een bewijs, dat zij bij de rechtzinnige Schotsche Kerk grooten ingang vond. Het gedeelte, dat handelt over het Verbond der Genade geef ik thans ter perse. Zij, die zich zoo gaarne op de Erskines beroepen, kunnen dan lezen, dat deze getrouwe leeraars *alleen de uitverkorenen* als bondelingen erkennen en *Christus als Hoofd van het Genade-Verbond* stellen naar de duidelijke uitspraken van Gods Woord, representeerend degenen in het Verbond, die Hem van den Vader gegeven zijn.

Moge dit geschrift bijdragen tot wederlegging van hen, die drie verbonden leeren en Christus als representeerend Hoofd des Verbonds verloochnen, opdat de Kerk bewaard worde verder af te glijden van de oude, beproefde waarheid. Daartoe onthoude de Heere Zijn zegen aan deze uitgave niet.
Heilbiddend,

Ds. G. H. KERSTEN.

Rotterdam, Juli 1948¹⁾.

¹⁾ Zie breeder over de verbonden mijn „De Gereformeerde Geloofsleer voor de gemeenten toegelicht”.

De Kennis der Zaligheid

of

De Kleine Katechismus van Westminster

in vragen en antwoorden toegelicht door

E. Erskine

R. Erskine

J. Fisher

DEEL I

vertaald door J. H. den Boer

I.S.B.N. 90.6085.065.3

Uitgeverij W. J. Pieters, Oostburg

WOORD VOORAF

Tot de blijvende resultaten van de Synode van Westminster (1643 - 1649) behoren naast een geloofsbelijdenis de z.g. grote en kleine Katechismus. Deze laatste gaf, met het oog op het onderricht der jeugd, op beknopte wijze de hoofdzaken van het christelijke geloof weer. Spoedig na zijn verschijning in 1648 verkreeg deze katechismus in Engeland en Schotland een bekendheid die te vergelijken is met die van de heidelbergse Katechismus in ons land. En evenals dat bij deze het geval was, verschenen er ook hier vele verklaringen, vaak in vraag- en antwoordvorm, om de inhoud dichterbij het volk te brengen.

De hier voor ons liggende verklaring, waarvan nu het eerste deel in onze taal verschijnt, werd in Schotland opgesteld, in het midden van de achttiende eeuw. Het was een tijd, waarin de prediking van vele kansels in Engeland en Schotland een wet-tisch karakter droeg. De vrees leefde, dat men zich te gemakkelijk en ten onrechte het heil zou toeëigenen; men ging er toe over allerlei voorwaarden van berouw en bekering te stellen voor iemand werkelijk tot Christus als tot Zijn Zaligmaker mocht opzien. Veel bekommernis en onzekerheid was hiervan het gevolg.

Tegelijkertijd deed zich in de kerk ook de geest van de verlichting gelden. Met het verstand meende men allerlei geloofswaarheden te kunnen benaderen. En met het menselijke kennen overschatte men ook het kunnen: de gemeente werd opgewekt tot het betrachten van allerlei deugden, zonder dat soms de naam van Christus maar genoemd werd.

Juist in deze tijd waren er echter ook tal van predikers, die met te meer kracht getuigden van Hem, Die alleen de Weg, de Waarheid en het Leven is. Behalve de gebroeders Ralph en Ebenezer Erskine resp. 1680 - 1754 en 1685 - 1752) kunnen wij ook hier denken aan Thomas Boston (1676 - 1732). Zo waren er echter nog vele anderen. Hun prediking was evangelisch in de echte

zin van het woord: vol van de blijde boodschap, Wie God in Christus voor de verloren zondaren van het menselijke geslacht wil zijn. Op grond van het algenoegzame offer van Christus was de poort tot het behoud wijd opengezet. De ongelovigen werden aangespoord om tot Christus te komen; kennis der zonde was daarbij noodzakelijk, maar het was nooit een voorwaarde om door de Heere te worden aangenomen.

Grote betekenis hechtten zij aan de leer van het verbond. Met Adam, die al zijn nakomelingen vertegenwoordigde, had God het verbond der werken opgericht. Toen dit werd verbroken maakte God het verbond der genade bekend, dat Hij met Christus en in Hem met de uitverkorenen had opgericht. Dank zij het werk van Christus wordt nu aan de gelovigen het eeuwige leven en de zaligheid gegeven. Het geloof, waardoor wij Christus aangrijpen is geen voorwaarde van het verbond, die door ons vervuld moet worden, maar een gave ervan, door Christus verworven.

Zij erkenden de uitverkiezing — zonder deze zou niemand behouden worden — maar riepen tegelijkertijd een ieder op tot een naarstig gebruik van de middelen. In die weg wil God Zich laten vinden.

Dit alles kunnen wij in deze katechismusverklaring terugvinden. De opstellers wilden niets anders zijn dan leerlingen der Heilige Schrift. De vele tekstverwijzingen bedoelen terug te leiden naar dat Woord, dat, zoals ergens gezegd wordt, de welvoorzienere apotheek is van alle geneesmiddelen en een feilloos kompas om naar de haven der heerlijkheid te leiden.

De opdracht tot het opstellen van deze verklaring werd in 1747 gegeven door de Associate Burgher Synod, een kerkgemeenschap, die zich nog niet zo lang tevoren van de kerk van Schotland (Established Church) had afgescheiden. Tot opbouw van het kerkelijke leven achtte men een nieuwe katechismusverklaring noodzakelijk. Verscheidene predikanten werden belast met het verzorgen ervan; de grote onderlinge eensgezindheid maakte het mogelijk hier velen bij te betrekken. In de praktijk kwam het er echter op neer, dat de Erskines, die beiden tot de nieuwe kerkgemeenschap behoorden, en een zekere James Fisher

het werk deden. Vooral Fisher (1697-1775), schoonzoon van Ebenezer Erskine, en zelf ook predikant heeft er zijn beste krachten aan gegeven. Naar hem werd de populaire benaming van deze katechismus dan ook „Fisher's Catechism”. De officiële titel luidt:

„The Assembly's Shorter Catechism explained bij way of questions and answers”. In 1753 kwam het eerste deel uit; in 1760 het tweede; deze laatste geheel onder verantwoordelijkheid van Fisher.

Tientallen jaren heeft deze katechismusverklaring tallozen gevormd en er onder Gods zegen toe bijgedragen, dat bij velen aan een diep geloofsleven zich een grondige kennis paarde. En dat niet alleen in de eigen kerkgemeenschap, maar ook daarbuiten, tot in Ierland en Amerika toe.

In Nederland bleef zij onbekend. Alleen gaf ds. G. H. Kersten in 1948 het gedeelte uit, dat handelt over het verbond der genade. („Het verbond der genade”, 29 pag.; uitgave De Banier). Het ligt in de bedoeling dat in de toekomst op dit eerste deel het tweede zal volgen. Dat zal dan de vragen 39 tot 107 van de kleine katechismus behandelen.

De titel „De kennis der zaligheid” is aan deze Nederlandse vertaling gegeven en is ontleend aan Lukas 1 : 77.

Gaarne sluiten wij ons aan bij de wens, die Fisher eens heeft geuit met betrekking tot dit werk, namelijk „dat de God der waarheid dit werk zal gebruiken tot bevordering van Zijn eigen eer, door het lichaam van Christus op te bouwen, tot dat zij allen zullen komen tot de enigheid van het geloof en van de kennis van de Zoon Gods, tot een volkomen man, tot de mate van de grootte der volheid van Christus (verg. Ef. 4 : 12 en 13)”.

Molenaarsgraaf

drs. P. H. van Harten

VOORREDE BIJ DE OORSPRONKELIJKE UITGAVE

De „Kleine Katechismus”, opgesteld door de westminsterse Synode, hierin bijgestaan door afgevaardigden van de Kerk van Schotland, werd in 1648 door de Synode van laatstgenoemde kerk goedgekeurd en in het jaar daarop door het parlement. Hij behoeft van onze kant geen aanbeveling, omdat hij reeds geprezen is in al de kerken van Christus, zowel in als buiten ons land. Deze roemden hem als een meesterwerk in zijn soort, zowel om zijn volle en rijke inhoud als om zijn kernachtige en heldere wijze van uitdrukken.

Hoewel het slechts een menselijk geschrift is, behoren toch alle liefhebbers der waarheid er aan vast te houden, en er ernstig voor te strijden, omdat het „een voorbeeld der gezonde woorden” is, en overeenkomt met en gegrond is op het Woord van God. Dit in verzet tegen de dwalingen, die er tegen ingaan en die in onze dagen herleven en woeden. Hiertoe behoren wij te overwegen, dat men een oprecht geloof moet schenken aan de inhoud van dit geschrift, omdat duidelijk blijkt, dat het overeenkomt met en rust op de woorden van de Heilige Geest. Niets draagt meer bij tot het welzijn en het voordeel van de kerk dan gezonde regels voor de leer, eredienst en regering der kerk; regels, die, zoals de onze, door het kerkelijke en burgerlijke gezag zijn vastgesteld. Daar zij een krachtig bolwerk vormen tegen dwalingen en meningen, die er tegen ingaan, kunnen zij immers een middel zijn om de waarheid in zuiverheid en de belijders van de waarheid in eenheid en onderlinge harmonie te bewaren.

Aan de andere kant is er niets, dat de tegenstanders van de waarheid meer verbittert, dan zulke belijdenisgeschriften, omdat zij een zeer strakke teugel en belemmering zijn voor hun ongebonden en lichtzinnige vrijheid. Zij werpen hun verkeerde ontwerpen om en tonen in de strijd ertegen duidelijk de waarheid der Schrift aan.

De opdracht van Godswege om zulke geschriften op te stellen blijkt uit 2 Timotheus 1 : 13, waar wij lezen van „het voorbeeld der gezonde woorden”, waarin Paulus Timotheus onderwees; eveneens uit Hebreë 5 : 12, waar gesproken wordt van „de eerste beginselen der woorden Gods”, en Hebreë 6 : 1, waar wij lezen van „het beginsel van de leer van Christus”.

Bovendien staan er verscheidene korte samenvattingen in de Schrift vermeld, die de hoofdinhoud van de goddelijke waarheid weergeven, b.v. Exodus 20 : 2-17; Mattheüs 6 : 9-13, 1 Timotheüs 3 : 16 en Titus 2 : 11-14 en vele andere. Deze zijn voorbeelden, naar welke de christelijke kerken, in vroegere en latere tijden, uit de zuivere fontein van het Woord, de voornaamste artikelen van hun heilige godsdienst hebben afgeleid als een onderlinge toetssteen en norm voor de rechtzinnige leer. De „Kleine Katechismus” zet op de meest uitnemende wijze en orde de beginselen van het christelijke geloof uiteen. Het zou te ver voeren hier een afzonderlijke analyse of verdeling van de verscheidene waarheden der godgeleerdheid naar de orde der katechismus te geven.

In het algemeen echter kan de wijze van behandeling samengevat worden in deze vier hoofdartikelen, namelijk: het hoofddoel, de enige regel, het heerlijke voorwerp en het grote onderwerp van de christelijke godsdienst.

- I. Het hoofddoel van de christelijke godsdienst: dit is de verheerlijking van God en de verlustiging in Hem voor eeuwig, vraag 1.
- II. Wij vinden de enige regel van de christelijke godsdienst beschreven:
 - 1e naar haar inhoud, welke is het Woord van God, vervat in de Schriften van het oude en nieuwe testament, vraag 2;
 - 2e naar haar voornaamste delen, namelijk: eerst wat de mens aangaande God heeft te geloven en dan de plicht, die God van de mens eist, vraag 3.
- III. Het heerlijke voorwerp van de christelijke godsdienst namelijk God; beschouwd
 - 1e naar Zijn wezen: in Zijn geestelijke natuur, in Zijn

oneindige volmaaktheden en in Zijn allervolmaaktste eenheid en eenvoud, vraag 4 en 5;

2e naar Zijn betrekkingen, of persoonlijk: in de drie onderscheidene Personen der Godheid en in de eenswezendheid en absolute gelijkwaardigheid van deze Personen, vraag 6;

3e naar Zijn werkzaamheden: in Zijn daden en werkingen, hetzij die, welke binnen het Wezen van God zijn, zoals Zijn besluiten, hetzij die, welke naar buiten gericht zijn, zoals Zijn werken van schepping en voorzienigheid, waarin Hij Zijn besluiten uitvoert, vraag 7-11.

IV. Het grote onderwerp van de christelijke godsdienst, namelijk de mens, beschouwd

1e in de staat van zijn rechtheid, waarin het verbond der werken werd opgericht, vraag 12;

2e in zijn natuurstaat, tezamen met de zondigheid en ellende van die staat, vraag 13-19;

3e in zijn genadestaat of begonnen herstel, waarin de catechismus handelt:

- a. over de natuur van het verbond der genade, vraag 20.
- b. over de Middelaar van het verbond, Die beschreven wordt in zijn Persoon, ambten, vernedering, verhoging en in de toepassing van de door Hem verworven verlossing, door de Heilige Geest, vraag 21-31;
- c. over de weldaden van het verbond: in dit leven, bij het sterven, bij de opstanding en in de eeuwigheid, vraag 32-38;
- d. over de plichten, in de tien geboden, zoals zij verbonden zijn met het opschrift, waardoor wij onze verbondsbetrekking en dankbaarheid jegens God bewijzen, vraag 39-81;
- e. over de volstreekte onbekwaamheid van de mens in dit leven aan de wet gehoorzaam te zijn, vraag 82;
- f. over de verzwaring en de betaling van de zonde, vraag 83 en 84;
- g. over de middelen, waardoor onze verlossing bevorderd wordt en voltooid wordt bij de dood: de inwendige middelen: geloof en bekering; de uitwendige middelen: het

Woord, de sacramenten en het gebed, vraag 85 tot het einde.

Het eerste deel van deze catechismusverklaring eindigt met vraag 38: „Welke weldaden ontvangen de gelovigen van Christus bij de opstanding?“. Het eerste deel bevat de leerstellingen, die wij aangaande God moeten geloven. Het tweede deel wijst de plicht aan, die God van de mens eist.

De stof van de hier volgende catechismus is door verscheidene predikanten bijeengebracht. Om de eenheid van stijl en methode te bevorderen en herhalingen zoveel mogelijk te voorkomen, werd aan drie van hen opgedragen nog eens na te zien, wat door zovelen gedaan moest worden. Het heeft de Heere behaagd één van deze drie, die meewerkte aan het opstellen en nazien van dit eerste deel, weg te nemen. Maar al is hij gestorven, toch spreekt hij nog en om zijn uitnemende werken, die reeds het licht hebben gezien of nog zullen zien, zal er over hem gesproken worden door allen, die een rechte smaak voor de gezonde leer en de praktijk der godzaligheid hebben.

Hoe groot het nadeel ook is, dat het tweede deel van deze catechismus ook ondervindt door het heengaan van zo'n bekwame medewerker, de andere twee twijfelen er niet in het minste aan, of de Heere zal dit werk met even groot of nog groter voordeel bevorderen, ook al werden zij eveneens ten grave gedragen.

Moge ondertussen, hetgeen hier het licht ziet, door God gezegd worden tot opbouwning der zielen. Dit is, namens onze broeders, de ernstige bede van

Ebenezer Erskine
James Fisher

Februari 1753.

In 1732 om 't eerst vermeld door?

1756 schreef Klonk en gemeente Kerk.

makier
Kerk.

290

HET HOOFDDOEL VAN DE MENS

Vraag I:

Wat is het hoofddoel van de mens?

Antwoord:

Het hoofddoel van de mens is: God te verheerlijken en zich in Hem te verblijden voor eeuwig.

Toelichtende vragen en antwoorden

1. Wat wordt bedoeld met het hoofddoel van de mens?

Datgene, dat het voornaamste oogmerk van de mens behoort te zijn en datgene, waarnaar hij als zijn hoogste geluk behoort te zoeken.

2. Wat behoort het voornaamste oogmerk van de mens te zijn?

De eer van God. 1 Kron. 16 : 28-29: „Geeft de Heere, gij geslachten der volken, geeft de Heere de eer van Zijn Naam . . .”

3. Wat behoort hij te zoeken als zijn hoogste geluk?

Zich in God te verheugen. Jes. 26 : 8: „Tot Uw Naam en tot Uw gedachtenis is de begeerte onzer ziel.”

4. Welk verband is er tussen het verheerlijken van God en het zich verblijden in Hem?

Zij hangen met elkaar samen door rijke en soevereine genade, die de zondaar overreedt en bekwaam maakt Jezus Christus te omhelzen, als de enige Weg tot God en de heerlijkheid. Ef. 2 : 8: „Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof en dat niet uit u, het is Gods gave.”

Joh. 14 : 6: „Ik”, zegt Christus, „ben de Weg, niemand komt tot de Vader dan door Mij.”

5. Sluit dit hoofddoel andere doeleinden, die daaraan ondergeschikt zijn uit?

Neen, want in het bedoelen van de eer van God als het voornaamste, mag de mens de ondersteuning van het natuurlijke leven gebruiken om zijn lichaam te versterken en naarstig te zijn

in zijn dagelijks beroep, opdat hij zichzelf en zijn gezin kan onderhouden, 1 Cor. 10 : 31, 1 Thess. 4 : 11-12, 1 Tim. 5 : 8.

6. Waarom behoort de heerlijkheid van God het hoofddoel van de mens te zijn?

Omdat dit Gods voorname doel is in de schepping, onderhouding, verlossing en wedergeboorte van de mens. Spr. 16 : 4: „De Heere heeft alles gewrocht om Zijns Zelfs wil”, en daarom behoort dit ook het voornaamste doel van de mens te zijn; 1 Cor. 6 : 19-20: „Gij zijt niet van uzelf. Want gij zijt duur gekocht: zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Gods zijn”.

7. Hoe kunt ge de heerlijkheid van God onderscheiden?

In tweeeërlei zin: Zijn wezenlijke en Zijn geopenbaarde heerlijkheid.

8. Wat is Gods wezenlijke heerlijkheid?

Dit is hetgeen Hij volkomen in Zichzelf is, Ex. 3 : 14: „Ik zal zijn, die Ik zijn zal.”

9. Wat is Zijn geopenbaarde heerlijkheid?

Zijn heerlijkheid, zoals Hij ze toont en bekend maakt aan, in en door de schepselen, Jes. 44 : 23, 2 Thess. 1 : 10.

10. Kan enig schepsel iets toevoegen aan Gods wezenlijke heerlijkheid?

Neen, want deze is oneindig, eeuwig en onveranderlijk, Job 35 : 7.

11. Verheerlijken de hemelen en de aarde en alle lagere schepselen God niet?

Ja; op een lijdelijke wijze prijzen al Zijn werken Hem, Ps. 19 : 2, Ps. 145 : 10.

12. Hoe behoort de mens God te verheerlijken?

Daar de mens een redelijke ziel gekregen heeft, behoort hij God op daadwerkelijke wijze te verheerlijken: door Zijn lof te verkondigen, Ps. 63 : 4, en door te trachten Hem de eer van Zijn Naam te geven, Ps. 96 : 8.

13. Hoe moest de mens God verheerlijken in de staat der rechtheid?

Door een volmaakte, persoonlijke en ononderbroken gehoor-

zaamheid aan Zijn wet, Gen. 1 : 27, en door Hem de eer van al Zijn werken te geven, Gen. 2 : 19.

14. Heeft de mens aan zijn voornaamste doel beantwoord?

Neen, „want zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods”, Rom. 3 : 23.

15. Heeft God dan Zijn doel niet bereikt in het scheppen van de mens?

Ja, want God zal aan sommigen van Adams geslacht Zijn rechtvaardigheid en macht verheerlijken en aan anderen Zijn genade en barmhartigheid, Rom. 9 : 22-23.

16. Werd God ooit door een volmaakte gehoorzaamheid verheerlijkt sinds de val van Adam?

Neen, nooit, totdat Christus, de tweede Adam, als een nieuw verbondshoofd verscheen, Jes. 42 : 21 en 49 : 3.

17. Hoe verheerlijkte Christus, de tweede Adam, als onze Borg en Plaatsbekleder, op aarde Zijn God en Vader?

Door het werk, dat de Vader Hem opdroeg, te voleindigen, Joh. 17 : 4.

18. Welk werk droeg de Vader Hem op?

Hij moest een heilige menselijke natuur aannemen, Luk. 1 : 35, om een volkomen gehoorzaamheid, zonder enige zonde, aan de gehele wet te bewijzen, Matth. 3 : 15, en om een volkomen genoegdoening aan de rechtvaardigheid Gods, wegens de zonde van de mens, te geven door Zijn verdienend lijden en sterven, Luk. 24 : 26.

19. Hoe verheerlijkt Christus God in de hemel?

Door voor ons in Gods tegenwoordigheid te verschijnen, Hebr. 9 : 24, en door die verlossing, die Hij op aarde door Zijn bloed verkreeg, toe te passen door de kracht van Zijn Geest, Tit. 3 : 5-6.

20. Wanneer begint een zondaar oprecht Gods eer te bedoelen?

Als hij door het geloof, dat God werkt, in Christus gelooft, Hand. 8 : 37-39. De Moorman geloofde, dat Jezus Christus de Zoon van God was en reisde zijn weg met blijdschap.

21. Kan iemand, zonder het geloof in Christus, God op een Hem welgevallige wijze verheerlijken?

Neen, want „zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen”, Hebr. 11 : 6 en „al wat uit het geloof niet is, dat is zonde”, Rom. 14 : 23.

22. Hoe verheerlijkt het geloof in Christus, God?

Zoals het geloof het getuigenis Gods verzegelet, Joh. 3 : 33, en ons met Christus verenigt, uit Wie alleen onze vrucht gevonden wordt, Hosea 14 : 9.

23. Wordt God niet verheerlijkt door de goede werken der gelovigen?

Ja: „Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt” Joh. 15 : 8.

24. Welke vruchten brengen de gelovigen voort, die God verheerlijken?

Ze kunnen samengevat worden in: Het geloof, werkende door de liefde, Gal. 5 : 6, of in hun pogen om, in de kracht van Christus, te leven in gehoorzaamheid aan al de geboden van de Wet als regel, Filipp. 4 : 13: „Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft.”

25. Hoe behoren wij God te verheerlijken in het eten en drinken?

Door een recht te verkrijgen op de middelen tot onderhoud van het natuurlijke leven door de tweede Adam, de Erfgenaam van alle dingen, Die zowel een verbondsrecht op de tijdelijke, als op de geestelijke weldaden voor Zijn volk verworven heeft, 1 Cor. 3 : 21-23, en door God er dankbaar voor te erkennen, 1 Tim. 4 : 4, 5.

26. Hoe moeten wij God verheerlijken in onze godsdienstige werkzaamheden en andere daden van gehoorzaamheid?

Door alles te doen in de Naam van de Heere Jezus, Col. 3 : 17, God dienende in de geest, ons verheugende in Jezus Christus en door niet te betrouwen in het vlees, Filipp. 3 : 3.

27. Wat behoren wij naast de eer van God na te jagen?

Naast Gods eer, behoren wij de blijdschap in Hem te zoeken, Ps. 73 : 25, 26.

28. Waarom behoren wij dat te zoeken?

Omdat Hij het voornaamste Goed van het redelijke schepsel is,

Ps. 116 : 7; behalve Hem, is er niets anders, dat gepast is voor onze natuur, of dat de begeerte van de onsterfelijke ziel kan bevredigen, Ps. 144 : 15.

29. Hoe kan een eindig schepsel zich in een oneindig God verblijden?

Door Hem als zijn eeuwig en algenoegzaam deel te kiezen en zich als zodanig in Hem te verheugen, Ps. 16 : 5-6, Ps. 48 : 15.

30. Hadden onze eerste ouders in de staat der rechtheid zulk een blijdschap in God?

Ja, er was volmaakte vriendschap en gemeenschap met God, want „God heeft de mens recht gemaakt”, Pred. 7 : 29.

31. Wat verbrak deze gezegende vriendschap en gemeenschap?

De zonde; onze ongerechtigheden hebben een scheiding tussen ons en onze God gemaakt en onze zonden hebben Zijn aangezicht voor ons verborgen, Jes. 59 : 2.

32. Kan een zondaar in zijn natuurlijke staat zich in God verblijden of enige gemeenschap met Hem oefenen?

Neen, want „wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis en welke overeenstemming heeft Christus met Belial? 2 Cor. 6 : 14-15.

33. Hoe kan een verloren zondaar de blijdschap in God en de gemeenschap met Hem weer verkrijgen?

Zoals we ze verloren door onze val in de eerste Adam, zo kunnen ze alleen weer verkregen worden door vereniging met de tweede Adam, Rom. 5 : 18 en 19, want niemand kan tot God komen dan door Hem, Joh. 14 : 6.

34. Wanneer begint een zondaar zich in God te verblijden?

Als hij, na Christus aangenomen te hebben, door het geloof op Hem rust en, in Hem op God, zijn gerechtigheid en sterkte, Jes. 45 : 24; en als hij uit Zijn volheid genade voor genade ontvangt, Joh. 1 : 16.

35. Wat zijn de uitwendige middelen, waardoor of waarin wij naar blijdschap in God moeten zoeken?

Door en in al de instellingen van Zijn dienst: openbare of persoonlijke en verborgene, zoals het lezen en horen van Zijn

Woord, de sacramenten, het gebed, meditatie, vasten, dankzegging e.d.

36. Staat God Zijn kinderen toe Zijn gemeenschap hierin te ervaren?

Ja, het zijn de plaatsen, waar Hij Zijn Naam doet gedenken en waarvan Hij beloofde, in deze, tot hen te zullen komen en hen te zegenen, Ex. 20 : 24.

37. Welke bewijzen hebben we uit het Woord, dat ze Zijn gemeenschap ondervonden hebben in de plichten en inzetten, welke Hij Zelf voorgeschreven heeft?

We vinden ze veel bezig in godsdienstige plichten, Hoogl. 3 : 1-3 en in het Woord lezen wij van hen, hoezeer zij de instellingen van Zijn genade hoogachten, Ps. 84 : 1, 2.

38. Welke voldoening ontvangt de ziel door zich in God te verblijden?

Onuitsprekelijke verheuging, meer dan wanneer koren, wijn en alle andere aardse vertroosting en vermenigvuldigd worden, Ps. 4 : 8.

39. Is er ook een verschil tussen het blij zijn in God in dit leven en dat, wat de heiligen in het toekomstige leven zullen verkrijgen?

Niet een verschil in wezen, maar wel in graad, dus wat de wijze en maat ervan betreft.

40. Wat is het verschil tussen „de wijze” van het ervaren van Zijn gemeenschap hier en hierna?

Hier wordt Zijn gemeenschap middellijk ervaren, dus door tussenkomst van de middelen; hierna zal ze onmiddellijk zijn, dus zonder enig gebruik van de middelen: „Wij zien nu door een spiegel in een duistere rede, maar alsdan zullen wij zien aangezicht tot aangezicht, 1 Cor. 13 : 12.

41. Wat is het verschil tussen „de maat” van de blijdschap in God in dit leven en in het toekomstige?

In dit leven is de blijdschap slechts ten dele, in het toekomstige zal ze vol zijn en volmaakt, 1 Joh. 3 : 2. Hier is de vreugde slechts in het zaad of de eerstelingen, daar zal ze in de volle oogst zijn, Ps. 126 : 5-6.

42. Is de gedeeltelijke blijdschap in God, in genade hier, een zeker onderpand van de volkomen vreugde in Hem in de heerlijkheid hierna?

Het is zowel het pand, als de voorsmaak daarvan, Ef. 1 : 13-14, Ps. 84 : 12.

43. Bereikt de begenadigde ziel in die staat het hoofddoel ten volle?

Ja, wat dat betreft, zal ze dan vol zijn van God en Zijn lof met verheven en ononderbroken Hallelujah's tot in alle eeuwigheid zingen, Ps. 16 : 11, Jes. 35 : 10.

44. Waarom wordt het verheerlijken van God tot het voornaamste van het hoofddoel van de mens gemaakt en waarom wordt dit gesteld boven het zich verblijden in God?

De enige reden en de enige grondslag van het voornemen Gods waarom Hij de mens wilde zalig maken, opdat hij zich in Hem verblijden zou, was de verheerlijking van Zichzelf, Rom. 11 : 36. In overeenkomst hiermee bepaalde Hij, dat de mens alleen dan zich eeuwig in Hem zal verblijden, als hij in dit leven de verheerlijking Gods, meer dan de blijdschap in God beoogt. Het verblijden in God is dus een vrucht van de verheerlijking van God. Ps. 50 : 23.

45. Moet „het geluk” dat het leven in Gods gemeenschap ons geeft, niet ons voornaamste doel zijn?

Neen, maar de verheerlijking van God Zelf, Jes. 42 : 8, want als we dit als het voornaamste najagen, kan ons het leven met Hem niet ontgaan, Ps. 91 : 14-15.

46. Moet „onze vreugde” in de verheerlijking van God niet tot ons hoofddoel gerekend worden?

Neen, wij moeten de verheerlijking van God stellen boven onze vreugde daarin, anders is onze vreugde niet in de eerste plaats in God, maar in onszelf, Jes. 2 : 11. De vreugde, die wij ervaren in de verheerlijking van God, behoort tot het leven met Hem. Zijn heerlijkheid is boven de hemelen en dus ook oneindig boven onze vreugde, die wij in de verheerlijking genieten, Ps. 113 : 4.

47. Wie worden door God verwaardigd in tijd en eeuwigheid met Hem te leven?

Zij, die Hij daadwerkelijk helpt Hem te eren en te verheerlijken, want Hij heeft gezegd: „Die Mij eren, zal Ik eren”, 1 Sam. 2 : 30.

48. Is er iets anders, dat ons leven met God zo zeker waarborgt, als het belang, dat Gods eer daarin heeft?

Neen, want God alleen kan het grote doel van Zijn verheerlijking bereiken, zodat, daar Hij ons het eeuwige leven in Christus beloofde, eer de wereld was, ons dit niet kan ontgaan, Titus 1 : 2; want dit steunt op de eer van Zijn getrouwheid om het te vervullen, Hebr. 10 : 23: „Die het beloofd heeft, is getrouw”.

49. Hoe blijkt het, dat het zich verlustigen in God, dat aan het verheerlijken van Hem verbonden is, eeuwig zal zijn?

Omdat Hij, Die het voorwerp er van is, de eeuwige God is, Jes. 40 : 28, en dit blij zijn in Hem is niet van voorbijgaande aard, zoals de tijdelijke genietingen, maar ze is de eeuwige blijdschap in de eeuwige God, Ps. 48 : 15.

DE HEILIGE SCHRIFT

Vraag 2.

Welk richtsnoer heeft God gegeven om ons te besturen, hoe wij Hem zullen kunnen verheerlijken en ons in Hem verblijden?

Antwoord:

Het Woord Gods, dat in de geschriften van het Oude en Nieuwe Testament begrepen is, is het enige richtsnoer om ons te besturen, hoe wij Hem kunnen verheerlijken en ons in Hem verblijden.

Toelichtende vragen en antwoorden

1. Waarom is er zulk een richtsnoer nodig om ons daarin te besturen?

Dit is noodzakelijk, omdat, daar God verheerlijkt wil worden door een redelijk schepsel, niets anders een volmaakt richtsnoer kan zijn tot dat doel, dan Zijn eigen geopenbaarde wil, Rom. 12 : 2.

2. Kan de mens ooit door eigen wijsheid of kracht tot de verheerlijking en het zich verblijden in God geraken, nadat hij daarin gefaald heeft door zijn val in de eerste Adam?

Neen, zijn wijsheid en kennis in de dingen Gods zijn dwaasheid en onkunde geworden, Job 11 : 12, en zijn macht om goed te doen is veranderd in een uiterste machteloosheid, Joh. 6 : 44.

3. Waar heeft God de weg geopenbaard, waarlangs een mens weer aan het doel van zijn schepping kan beantwoorden?

In het Woord Gods, Joh. 5 : 39: „Onderzoek de Schriften.”

4. Hoe weet ge, dat de Schriften van het Oude en Nieuwe Testament het Woord van God zijn?

Door het goddelijk stempel, dat er duidelijk op gedrukt is, want zoals niemand werkt gelijk God, Jes. 43 : 13, zo spreekt ook niemand gelijk Hij, Joh. 7 : 46.

5. Wat verstaat ge onder het goddelijk stempel of de goddelijke indruk, die zo duidelijk in Zijn Woord te zien zijn?

Die majesteit en heiligheid, dat licht en leven en die kracht, die in het Woord zelf schijnen, Rom. 1 : 16, Ps. 19 : 8.

6. Wat kan men zeggen van hen, die, ofschoon ze het Woord wel lezen, dat goddelijk stempel niet zien?

Men kan zeggen, dat „de god dezer eeuw de zinnen verblind heeft, namelijk van de ongelovigen”, 2 Cor. 4 : 4.

7. Daar alle mensen van nature geestelijk blind zijn, is het dan niet vergeefs voor hen, Gods Woord te lezen?

Neen, het is de wil Gods, dat zij de Schriften zouden lezen en onderzoeken, Joh. 5 : 39, en de opening Zijner woorden geeft licht en het gezicht aan hen, die blind zijn, Ps. 119 : 130.

8. Wat behoort een mens te doen, opdat Gods Woord geen verzegeld boek voor hem blijft?

Telkens, als hij het Woord van God leest, behoort hij tot God, de Auteur ervan, op te zien, biddende: „Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouw de wonderen van Uw wet”, Ps. 119 : 18 en „Zend Uw licht en Uw waarheid, dat die mij leiden”, Ps. 43 : 3.

9. Met welke argumenten kunnen we hen, die ongelovig zijn, overtuigen dat ze de Schriften als het Woord van God hebben te aanvaarden?

We kunnen met hen handelen door verstandelijke argumenten, die betrekking hebben op de oudheid der Schriften, op het goddelijk karakter van hun inhoud, op de verheven stijl, de harmonie van alle delen, hoewel ze in verschillende tijdperken geschreven zijn, de nauwkeurige vervulling der profetieën, de uitnemendheid der verborgenheden en zaken in het Woord, de kracht en uitwerking ervan in de bekering van talloos velen, het thema van het geheel n.l. mensen te leiden tot hun voor naamste doel, dat is de verheerlijking van God in hun eigen zaligheid en ook op vele wonderen, die verricht zijn ter bevestiging van de waarheid der leer in haar vervat.

10. Kunnen deze en dergelijke verstandelijke argumenten ooit tot waar geloof brengen?

Neen, want verstandelijke argumenten kunnen ook alleen maar een louter verstandelijk geloof, dat gegrond is op de rede, voort-

brengen, maar een waar en zaligmakend geloof rust geheel op het goddelijk getuigenis in het Woord zelf, of op het „Alzo zegt de Heere.”

11. Hoe wordt dit getuigenis, dat in het Woord zelf is, ontdekt?

Door dezelfde Geest van God, Die het Woord gaf, 2 Petr. 1 : 21 daar die Geest zelf een uitlegger is. Een uit duizend, Job 33 : 23.

12. Wat zal iemand ten volle overtuigen en verzekeren, dat de Schriften inderdaad het Woord van God zijn?

De Geest van God, Die getuigenis geeft door en met de Schriften in het hart van de mensen, is alleen in staat dit hart volkomen te verzekeren, dat ze waarlijk het Woord van God zijn, Joh. 16 : 13-14, 1 Joh. 2 : 27.

13. Hangt het gezag van de Heilige Schrift, waar het om geloofd en gehoorzaamd behoort te worden, af van het getuigenis der kerk, of uitsluitend van God alleen?

Uitsluitend van God, Die de Waarheid zelf is en het Woord ingaf en dat daarom, omdat het het Woord van God is, als zodanig aanvaard dient te worden.

14. Waarom kan het gezag van de Heilige Schrift niet afhankelijk zijn van de kerk?

Omdat de ware kerk van Christus juist in haar gehele wezen afhankelijk van de Schriften en daarom kunnen de Schriften, wat hun gezag betreft, niet van de kerk afhankelijk zijn, Ef. 2 : 20-22.

15. Zijn het licht der natuur en de werken der schepping en der voorzienigheid niet genoegzaam om ons aan te wijzen, hoe wij God kunnen verheerlijken?

Deze openbaren zodanig de goedheid, wijsheid en macht Gods, dat ze de mensen elke verontschuldiging ontnemen, Rom. 2 : 14-15 en 1 : 19-20. Toch zijn ze niet genoegzaam om die kennis van God en van Zijn wil te geven, die nodig is tot zaligheid, 1 Cor. 2 : 13-14.

16. Waarom is een verdere openbaring, dan die het licht der natuur geeft, noodzakelijk?

Vanwege de heerlijkheid der goddelijke volmaaktheden, in het bijzonder Zijn barmhartigheid, genade, liefde en getrouwheid,